Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

Roll No………. **031/C**

Total No. of Questions: [27] **SS** Total No. of Printed Pages: 8

2038

ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਨਾਲੀ

POLITICAL SCIENCE

(Punjabi Hindi and English Version)

(Evening Session)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 90

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ · ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡਪੇਪ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪ-ਕੋਡ 03/A ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ੳ, ਅ, ੲ, ਸ ਹੋਣਗੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 27 ਹੋਵੇਗੀ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 25 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

(v) ਭਾਗ-ੳ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਦੱਸ ਭਾਗ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ | ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਅੱਖਰ, ਇੱਕ ਲਾਈਨ, ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । 10x1=10

(v) ਭਾਗ-ਅ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 12 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ (ਲੜੀ ਨੰ 2 ਤੋਂ 13) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ | ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 20-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । 12x2=24

(vi) ਭਾਗ- ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ (14 ਤੋਂ23) ਤਕ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । 8x4=32

(viii) ਭਾਗ-ਸ ਲੰਮੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਅਧੀਨ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (24 ਤੋਂ 27) ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 150-200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

1. (ੳ) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ । 10

(ਅ) ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਲਿਖੋ ।

ਇ) ਲੋਕ ਮੱਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸਾਧਨ ਲਿਖੋ ।

ਸ) ਦੋ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲਿ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ।

(ਹ) .... ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ .... ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

(ਕ) ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਵਾਦੀ ਦਲ ਦੀ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਹੋਈ –

(i) 1957 ਵਿਚ (ii) 1960 ਵਿੱਚ । (iii) 1962 ਵਿੱਚ (iv) 1964 ਵਿੱਚ

(ਖ) ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਉਜਰਦਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੌਣ ਫੈਸ਼ਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ –

(i) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ii) ਸੰਸ਼ਦ (iii) ਲੋਕ ਸਭਾ (iv) ਹਾਈ ਕੋਰਟ

(ਗ) ਸਾਰਕ ਹੈ ਇੱਕ –

(i) ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਸੰਸਥਾ (ii) ਖੇਤਰੀ ਸੰਸਥਾ (iii) ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਥਾ (iv) ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ

(ਘ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲਿ ਹੈ । (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

(ਙ) ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਖਾਤਮਾ ਹੈ । (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

ਭਾਗ-ਆ

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ

2. ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ (The Process of Government) ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਲਿਖੀ ? 2

3. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2

4. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਅਹਿੰਸਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ । 2

5. . ਦਬਾਉ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 2

6. ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 2

7. ਲੋਕ ਮੱਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰੋ 2

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 2

brpaper.com
brpaper.com

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

9. ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ 2

10. ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ 2

11. ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੇ ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 2

12 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 2

13. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਸ਼ਿਸਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 2

ਭਾਗ- ਈ

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

14. ਫੀਡ ਬੈਕ ਲੂਪ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

15. ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

16. ਪ੍ਰਤੱਖ ਚੋਣ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

17. ਹਿਜਰਤ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ ? 4

18. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸ਼ੇਣੀ ਹੀਣ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

19. ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

20. ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 4

21. ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਵਾਦੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 4

22. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨ ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇੰਨਾਂ ਨੀਵਾਂ ਕਿਉਂ ਹੈ ? 4

23. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

ਭਾਗ- ਸ

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

24. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ 6

brpaper.com
brpaper.com

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

ਵਰਨਣ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਡੇਵਿਡ ਈਸਟਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ।

25. ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਕੋਈ ਛੇ ਸਿੱਧਾਂਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6

ਜਾਂ

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ । ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ।

26. ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6

ਜਾਂ

ਭਾਰਤੀ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਛੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ

27. ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਦੇ ਕੋਈ ਛੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ॥ 6

ਜਾਂ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਛੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ

(Hindi Version)

नोट: (i) कृपया अपने नकारात्मक शीर्षक पृष्ठ पर विषय-कोड-कोड-कोड-अनुभाग में विषय-कोड / ज़िप कोड ०३ / ए दर्ज करें।

(ii) उत्तर पुस्तिका को लेते हुए, उसके पृष्ठों को गिनें और देखें कि उसमें ३० पृष्ठ हैं, जिसमें क्रमशः शीर्षक और सही क्रम शामिल हैं।

(iii) उत्तर-बॉक्स में खाली पृष्ठ / पृष्ठ छोड़ने के बाद हल किए गए प्रश्नों / प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।

(iv) प्रश्न पत्र के चार मुख्य भाग A, A, sections और B होने चाहिए। प्रश्नों की कुल संख्या 27 होगी। छात्र को 25 सवालों के जवाब देने होते हैं।

(v) छोटे उत्तरों के साथ विवरण: इस खंड में 12 प्रश्न होंगे (श्रृंखला 2 से 13) प्रत्येक प्रश्न 2 अंकों का होगा। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 20-30 शब्द हो सकता है। सभी प्रश्न आवश्यक हैं। 12x2 = 24

(vi) भाग- छोटे उत्तरों के साथ प्रश्न: इस खंड (१४ से २३) में दस प्रश्न होंगे। प्रत्येक प्रश्न अंकों का होगा। छात्र को 8 प्रश्नों का

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

उत्तर देना है। प्रश्न का उत्तर 50-60 शब्दों में हो सकता है। 8x4 = 32

(viii) भाग-एक दीर्घ उत्तरीय प्रश्न: इस खंड के अंतर्गत ४ प्रश्न (२४ से २ internal) आंतरिक विकल्प होंगे। प्रत्येक प्रश्न 6 अंकों का है। छात्र को 150-200 शब्दों में उत्तर देना होगा।

भाग-A

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1. (क) राजनीतिक प्रणाली का एक निकास कार्य लिखें। 10

(ख) उदारवाद के दो रूप लिखें।

(ग) जनमत के निर्माण के कोई दो साधन लिखें।

(घ) दो दलीय प्रणाली अपनाने वाले एक देश का नाम लिखें।

(ङ) .... की आवाज परमात्मा की .... होती है।

(च) भारतीय साम्यवादी दल का दो भागों में विभाजन हुआ

(i) 1957 में (ii) 1960 में (iii) 1962 में (iv) 1964 में।

(छ) जीते हुए उम्मीदवार के चुनाव के विरुद्ध उजरदारी सम्बन्धी कौन निर्णय लेता है|

(i) चुनाव आयोग । (ii) संसद (iii) लोक सभा (iv) उच्च अदालत (न्यायालय)

(ज) सार्क है एक

(i) सर्वव्यापक (संस्था) संगठन (ii) क्षेत्रीय संगठन (iii) विश्व संगठन (iv) अन्तर्राष्ट्रीय संगठन

(झ) भारत में एक दलीय प्रणाली है। (सही/गलत)

(ज) निःशस्त्रीकर , अर्थ हथियारों (शस्त्रों) की पूरी तरह से समाप्ति है। (सही/गलत)

भाग-B

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2. शासन की प्रक्रिया' (The Process of Government) नाम की पुस्तक किस विद्वान ने लिखी ? 2

3. राजनीतिक सामाजीकरण की कोई दो विशेषताएं लिखें। 2

brpaper.com brpaper.com

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

4. गांधी जी के अहिंसा के बारे में विचार लिखें। 2

5. दबाव समूहों की कार्य-विधि के कोई दो ढंगों का वर्णन कीजिए। 2

6. अनुपातिक प्रतिनिधित्व से आपका क्या अभिप्राय है ? 2

7. जनमत के निर्माण में शैक्षिक संस्थाओं की भूमिका का संक्षिप्त वर्णन कीजिए। 2

8. भारत में लोकतन्त्र की सफलता के लिए किन्हीं दो जरूरी शर्तों का वर्णन कीजिए। 2

9. साम्प्रदायिकता के भारतीय लोकतन्त्र पर कोई दो प्रभाव लिखें। 2

10. ग्राम पंचायत के कोई दो कार्य लिखें। 2

11. भारत के दो राष्ट्रीय और दो क्षेत्रीय दलों के नाम लिखें। 2

12 राष्ट्रीय एकीकरण के मनोवैज्ञानिक पक्ष से आपका क्या भाव है ?

13. संयुक्त राष्ट्र की चार विशिष्ट एजेंसियों के नाम लिखें। 2

brpaper.com

भाग-C

नोट : कोई आठ प्रश्न कीजिए।

14. फीड-बैक लूप (Feed-Back Loop) व्यवस्था से आपको क्या अभिप्राय है ? 4

brpaper.com

15. नौकरशाही की निष्पक्षता से आपका क्या भाव है ? 4

16. प्रत्यक्ष निर्वाचन विधि से आपका क्या अभिप्राय है ? 4

17. हिजरत से गांधी जी का क्या अभिप्राय था ? 4

18. कार्ल मार्क्स के 'वर्ग विहीन समाज' से क्या अभिप्राय है ? 4

19. संसदीय सरकार से आपका क्या अभिप्राय है ? 4

20. भारतीय लोकतन्त्र की सफलता के लिए चार जरूरी शर्तों का वर्णन करें। 4

21. भारतीय साम्यवादी दल की कोई चार नीतियों का वर्णन करें। 4

22. भारत में जन सहभागिता का स्तर इतना नीचा क्यों है ? 4

23. वैश्वीकरण से आपका क्या अभिप्राय है ? 4

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

भाग-D

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

24. राजनीतिक सामाजीकरण से आपका क्या अभिप्राय है ? राजनीतिक सामाजीकरण प्रकट करने वाले चार साधनों का वर्णन कीजिए। 6

अथवा

डेविड ईस्टन के अनुसार राजनीतिक प्रणाली के कार्यों का वर्णन कीजिए।

25. मार्क्स के समाजवाद के कोई छः सिद्धान्तों का वर्णन कीजिए। 6

अथवा

राजनीतिक दलों की परिभाषा दें और लोकतन्त्र में राजनीतिक दलों के कोई चार कार्यों का वर्णन करें।

26. संसदीय शासन प्रणाली से आपका क्या अभिप्राय है ? संसदीय शासन प्रणाली की कोई चार विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 6

अथवा

भारतीय दल प्रणाली की कोई छ: विशेषताओं का वर्णन कीजिए।

27. भारतीय चुनाव आयोग के छह में से किसी भी आवेदन का वर्णन करें। 6

अथवा

भारत में मानवीय अधिकारों की रक्षा के लिए उठाये गये कोई छः कदमों का वर्णन कीजिए।

brpaper.com
brpaper.com

(English Version)

Note : (i) You must write the subject-code/paper-code 031/A in the box provided on the title page of your answer-book.

(ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialed as soon as you receive it.

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

(iii) Question/s attempted after leaving blank pagels in the answer-book would not be evaluated

(iv) Question paper has four parts A, B, C, D. Total no of Questions 27. Examinee has to attempt 25 questions.

(v) Part-A Very very short answers : There are ten sub parts under Question No. 1. Each part carries 1 mark. You have to answer in one word, one line, true/false, Fill ups and multiple choice. 10x1=10

(vi) Part-B Very short answer : This part contains 12 questions (2 to 13 serial no). Each question carries 2 marks. Examinee has to answer his/her answer within 20 to 30 words. All questions are compulsory. 12x2=24

(vii) Part-C Short Answers : This part contains ten questions (from 14 to 23 serial no). Examinee has to attempt any eight questions. Each question carries 4 marks. Examinee has to answer within 50 to 60 words for his question. 8x4=32

(viii) Part-D Long answer questions : This part contains long answer type questions (from 24 to 27). Each question carries 6 marks. There will be internal choice in each question. There will be 100% choice in this part. Examinee has to answer within 150-200 words. 8x4=32

brpaper.com
brpaper.com

Part-A

Note: All questions are compulsory.

1. (a) Write down one output function of the Political system. 10

(b) Write down two forms of liberalism.

(c) Write down any two agencies of the formulation of Public Opinion.

(d) Write down name of one country having Bi-Party system.

(e) The voice of .... is the .... of God.

(f) The Communist Party of India was divided in two Political Parties in ......

(i) 1957 (ii) 1960 (iii) 1962 (iv) 1964

(g) Who decides the election petitions against elected candidates :

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

(i) Election Commission (ii) Parliament (iii) Lok Sabha (iv) High Court

(h) SAARC is an :

(i) Universal Organisation (ii) Regional Organisation

(iii) World Organisation (iv) International Organisation

(i) There is one party system in India. (True/False)

(j) Disarmament means the total abolition of arms. (True/False)

Part-B

Note: All questions are compulsory.

2. Who is the author of "The Process of Government'? 2
3. Write any two characteristics of Political Socialization. 2
4. Write down Gandhiji's view about non-violence 2
5. Describe any two methods of the working of Pressure groups. 2
6. What do you mean by Proportional Representation ? 2
7. Describe in brief the role of educational institutions in the formation of Public opinion. 2
8. Describe any two conditions essential for the success of Democracy in India. 2
9. Write any two impacts of Communalism on Indian Democracy. 2
10. Write down any two functions of Gram Panchayat. 2
11. Write down the names of two National and two Regional Political Parties of India. 2

12 What do you mean by Psychological aspect of national integration ? 2

13. Write down the names of four specialised agencies of the U.N.O. 2

Part-C

Note : Attempt any eight questions.

brpaper.com
brpaper.com

Visit www.brpaper.com for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

14. What do you mean by Feed-back Loop mechanism? 4

15. What do you mean by Neutrality of Bureaucracy? 4

16. What do you mean by Direct method of election ? 4

17. What does 'Hizrat' mean according to Gandhiji? 4

18. What do you understand by the Marxian concept of 'classless society'? 4

19. What do you mean by Parliamentary Government ? 4

20. Write down four conditions necessary for the success of Democracy, 4

21. Mention four policies of Communist Party of India. 4

22. Why is the level of People's Participation so low in India ? 4

23. What do you mean by Globalisation ? 4

Part-D

Note: All questions are compulsory.

24. What do you mean by the term 'Political Socialisation'? Describe four agents to reveal political socialisation. 6

Or

Discuss the functions of political system with reference to the views of David Easton.

25. Discuss any six principles of Marxian socialism. 6

Or

Define Political Parties. Describe any four functions of Political Parties in democracy.

26. What is meant by Parliamentary system ? Explain any four features of a Parliamentary system of Government. 6

Or

Describe any six features of Indian Political Party system.

brpaper.com
brpaper.com

Visit **www.brpaper.com** for downloading previous years question papers of
10th and 12th (PSEB and CBSE), IKPTU,MRSSTU, PSBTE, PANJAB UNIVERSITY,
PUNJABI UNIVERSITY, BFUHS, HPTU, HPSBTE , HARYANA DIPLOMA, MDU HARYANA

27. Discuss the six functions of Election Commission of India. 6

Or

Discuss any six steps taken in India for the Protection of Human Rights.

brpaper.com

brpaper.com